

Research Paper

Analysis of Factors Affecting Sustainable Entrepreneurship in Coastal Rural Settlements (Case study: South Coast villages - Qeshm)

Mohammad alizadeh toli¹, Bizhan rahmani²*, Rahmatollah monshizadeh³, Mohammad taghi Razavian⁴, Pegah moridosadat³

1. PhD student, Department of Geography and Rural Planning, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
2. Associate Professor of Geography and Rural Planning, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
3. Associate Professor of Geography and Rural Planning, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
4. Professor, Department of Human Geography and Logistics, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

Received: 6 February 2021

Accepted: 6 May 2021

PP: 157-170

Use your device to scan and read the article online

Keywords:

Sustainable Entrepreneurship, Rural Development, Coastal Villages, Qeshm

Abstract

The survival of any rural settlement depends on the issue of production. In other words, the proper use of appropriate opportunities has always been and is one of the basic parameters of human development. The aim of this study is to identify and develop sustainable entrepreneurship in coastal villages of Qeshm. This research is considered as a part of applied-fundamental research in terms of purpose and is a descriptive-survey research in terms of research method. The statistical population of this study consists of all residents in all coastal villages of Qeshm. According to the available statistics, the number of these residents is 39641 people. By considering and selecting 17 villages by stratified sampling method, it is mentioned that the number of sample size is estimated at 322 people using the Cochran's formula. Calculation of sustainable entrepreneurial capacities of Qeshm coastal villages showed that human capital among Qeshm coastal residents is 51.7%, natural capital 54.30%, physical capital 73.17%, financial capital 42.47% and social capital 55.91%. The value of the explanation coefficient (R^2) of sustainable entrepreneurship is equal to 0.76, which means that 76% of the variance changes in sustainable entrepreneurship are explained by variables of economic and environmental factors. The items of water access, soil texture and quality Water has been given the highest priority among the environmental factors. Environmental protection, natural vegetation of the region and the existence of rivers and recreation areas were the least important items among the items of environmental factors.

Citation: alizadeh, M; rahmani, B; monshizadeh, R; Razavian, M T; moridosadat, P (2023): Analysis of Factors Affecting Sustainable Entrepreneurship in Coastal Rural Settlements (Case study: South Coast villages - Qeshm), Journal of Regional Planning, Vol 12, No 48, PP: 157-170.

DOI: 10.30495/JZPM.2021.27272.3849

DOR: 20.1001.1.22516735.1401.12.48.11.5

***Corresponding author:** Bizhan rahmani

Address: Associate Professor, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Tell: +989106801705

Email: b-rahmani@sbu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

challenges such as poverty, hidden unemployment, environmental degradation, and inequality in the distribution of opportunities and resources between urban and rural areas, which indicates the failure of past rural development strategies. Therefore, sustainable entrepreneurship development is a good strategy to achieve sustainable rural development. The many challenges mentioned above are explored. The coastal villages of Qeshm Island, like other rural parts of the country, due to lack of comprehensive planning and lack of systematic view of the villages, have made these villages despite their numerous natural, economic and tourism potentials. Religiously, historically and naturally, it has suffered from a number of problems, including poverty, widespread youth unemployment, water scarcity, migration, and poor infrastructure. Etc. Facing the inefficiency and instability of many past classical strategies in the field of rural development, planners and managers have been forced to replace the previous strategies with new strategies. Economic growth, improving social conditions and protection of natural values are important dimensions in development. Rural sustainability is of equal importance, therefore, rural development sustainability has various dimensions. This concept has been studied in various dimensions such as economic, social, institutional sustainability, empowerment, resilience and environment.

Methodology

From the point of view of purpose-based classification, this research is of applied research type and from the point of view of method, it is of descriptive-analytical type. The main tool of this research was a questionnaire consisting of 42 questions, the questions of which were prepared by open and closed methods and in some cases using Likert scale. To ensure the validity of the questionnaire, after preparing a preliminary questionnaire, the questionnaire was provided to a number of rural development experts in Hormozgan province. It was found to indicate the reliability of the questionnaire. The statistical population of this

study consists of all residents in all coastal villages of Qeshm. According to the available statistics, the number of these residents is 39641 people. By considering and selecting 17 villages by stratified sampling method, it is mentioned that the number of sample size is estimated at 322 people using the Cochran's formula. Questionnaire data were analyzed using Spss20 and Amos software. First, ANOVA, t-test for independent groups, Pearson correlation, and regression were used using Spss20 software. Then, to fit the model for measuring latent variables of the research, confirmatory factor analysis was used, and to test the relationships between latent variables in the form of a conceptual model of the research, structural model analysis was used to analyze the path of analysis using Amos software.

Results and Discussion

Calculation of natural capital showed that the average of this capital among the coastal residents of Qeshm is 54.30%. These types of assets include water resources, soil, land access, wildlife, forests and vegetation. The average of this capital in the study population shows the amount of land access, soil and water quality, forests and vegetation. Among the coastal residents of Qeshm, it is slightly higher than the average. Calculating the amount of physical capital showed that the average of this capital among the coastal residents of Qeshm is 73.17%. This group of assets includes items such as housing, infrastructure (roads, irrigation networks, electricity), equipment and manufactured goods such as machinery and vehicles. These results are consistent with studies (Imani, 2016 and Asgari 1396, Habibi et al. 1397) Since the average of this capital among the residents of coastal villages of Qeshm is higher than other investments, so it can be said that these residents have access to physical capital such as housing, infrastructure Goods, equipment and manufactured goods such as machinery and vehicles are good. The calculation of the amount of financial capital showed that the average of this capital among the coastal residents of Qeshm is 42.47%. Financial capital includes savings and cash, valuables, credit and credit insurance and access to continuous income. There are few

suitable residents and these residents are not in a good position in terms of this type of capital. Calculation of social capital showed that the average of this capital among the coastal residents of Qeshm is 55.91%. These assets include a set of norms, social beliefs, and networks through which people can solve their entrepreneurial problems. This element is an intermediary between kinship networks and group membership. Social capital, like any other type of capital (physical, financial, and human), can be produced and, like them, can be depreciated. "Social capital" today plays a more important role among other capitals, such as physical and human capital in societies. This capital is the integration of human relations with organizations and networks of mass and group communication. In its absence, other capitals will lose their effectiveness and it will be uneven and difficult to follow the paths of cultural and economic development. Social capital, like other capitals, is productive and provides the achievement of specific goals without which they will not be achievable. These results are in line with the studies of Akinbami, 2017 and Maria Rosario, 2020 and Richard Langa and Matthias Finca, 2020. This capital is a good platform for exploiting human, physical capital, and a way for a society to succeed. Given the average of this capital in the study community, which is slightly above average, it can be said that social trust, norms of reciprocity and social networks that facilitate coordination and cooperation between

individuals in a community to achieve mutual benefits are moderate.

Conclusion

Calculation of sustainable entrepreneurial capacities of Qeshm coastal villages showed that human capital among Qeshm coastal residents is 51.7%, natural capital 54.30%, physical capital 73.17%, financial capital 42.47% and social capital 55.91%. The value of the explanation coefficient (R^2) of sustainable entrepreneurship is equal to 0.76, which means that 76% of the variance changes in sustainable entrepreneurship are explained by variables of economic and environmental factors. The experience of the beneficiaries, the size of the village population, the attitude of young family members towards new land uses, the entrepreneurship of the exploiters and the level of knowledge and skills of the exploiters towards the new land uses have the lowest importance and priority among the social factors. Part of the source of household income, access to new technologies, the impact of different land uses in creating new job opportunities, tourism boom and land prices have gained the highest importance among the items of economic factors. The items of water access, soil texture and quality Water has been given the highest priority among the environmental factors. Environmental protection, natural vegetation of the region and the existence of rivers and recreation areas were the least important items among the items of environmental factors.

تحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی پایدار در سکونتگاه‌های روستایی ساحلی (مطالعه موردی: روستاهای ساحل جنوب - قشم)

محمد علیزاده طولی^۱، بیژن رحمانی^۲، رحمت الله منشی‌زاده^۳، محمدتقی رضویان^۴، پگاه مرید سادات^۲

۱. دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه شهید بهشتی تهران، ایران.
۲. دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
۳. استادیار، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
۴. استاد گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده

بقا و ادامه حیات هر سکونتگاه روستایی وابسته به مسئله تولید است. به عبارت دیگر، بهره‌گیری و استفاده مناسب از فرصت‌های مناسب، همواره به‌عنوان یکی از پارامترهای اساسی توسعه انسانی مطرح می‌باشد. هدف پژوهش حاضر شناسایی و توسعه کارآفرینی پایدار در روستاهای ساحلی قشم است. این پژوهش از نظر هدف جزء تحقیقات کاربردی-بنیادی محسوب می‌گردد و از نظر روش تحقیق یک تحقیق توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه ساکنان در تمامی روستاهای ساحلی قشم تشکیل می‌دهند. بر اساس آمار موجود تعداد این ساکنان ۳۹۶۴۱ نفری باشد که با در نظرگیری و انتخاب ۱۷ روستا به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای اشاره شده است که تعداد حجم نمونه که به میزان ۳۲۲ نفر با استفاده از فرمول کوکران برآورد گردیده است. محاسبه میزان ظرفیت‌های کارآفرینی پایدار روستاهای ساحلی قشم نشان داد سرمایه انسانی در بین ساکنان ساحلی قشم ۵۱/۷ درصد و سرمایه طبیعی ۵۴/۳۰ درصد و سرمایه فیزیکی ۷۳/۱۷ درصد و سرمایه مالی ۴۲/۴۷ درصد و سرمایه اجتماعی ۵۵/۹۱ درصد است مقدار ضریب تبیین (R^2) کارآفرینی پایدار برابر با ۰/۷۶ است، به این معنی که ۷۶ درصد از تغییرات واریانس کارآفرینی پایدار توسط متغیرهای عوامل اقتصادی و زیست‌محیطی تبیین می‌شود. گویه‌های میزان دسترسی به آب، نوع بافت خاک و کیفیت آب بیشترین اولویت را در بین گویه‌های عوامل زیست‌محیطی داشته‌اند. حفظ محیط‌زیست، پوشش گیاهی طبیعی منطقه و وجود رودخانه و مناطق تفرجگاهی کم‌اهمیت‌ترین گویه‌ها در بین گویه‌های عوامل زیست‌محیطی بوده‌اند.

تاریخ دریافت: ۱۸ بهمن ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۱۶ اردیبهشت ۱۴۰۰

شماره صفحات: ۱۷۰-۱۵۷

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

کارآفرینی پایدار، توسعه روستایی، روستاهای ساحلی، قشم.

ژئوشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

استناد: علیزاده طولی، محمد؛ رحمانی، بیژن؛ منشی‌زاده، رحمت‌الله؛ رضویان، محمدتقی؛ مرید سادات، پگاه (۱۴۰۱): تحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی پایدار در سکونتگاه‌های روستایی ساحلی (مطالعه موردی: روستاهای ساحل جنوب - قشم)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۱۲، شماره ۴۸، مردودشت: صص ۱۵۷-۱۷۰.

DOI: 10.30495/JZPM.2021.27272.3849

DOR: 20.1001.1.22516735.1401.12.48.11.5

* نویسنده مسئول: بیژن رحمانی

نشانی: دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

تلفن: ۰۹۱۰۶۸۰۱۷۰۵

پست الکترونیکی: b-rahmani@sbu.ac.ir

مقدمه

نامناسب و غیره روبروست (Ameri Siahoui, Rostam Gorani, & Biranvandezadeh, 2011) ناکارآمدی و ناپایداری بسیاری از راهبردهای کلاسیک گذشته در زمینه توسعه روستایی، برنامه ریزان و مدیران را بر آن داشت تا راهبرد های جدیدی را جایگزین راهبردهای گذشته کنند (Azizpour, Garagozlou, & Isalou, 2016) بهبود شرایط اجتماعی و محافظت از ارزش های طبیعی از ابعاد مهمی هستند که در توسعه پایدار روستایی از اهمیت یکسانی برخوردار می باشند. (Phillipson et al., 2011) بنابراین، پایداری توسعه روستایی نیز ابعاد متنوعی دارد. این مفهوم تاکنون در ابعاد گوناگونی از قبیل پایداری اقتصادی، اجتماعی و (Wolbring & Rybchinski, 2013) نهادی، توانمندسازی، تاب آوری و زیست محیطی مورد بررسی قرار گرفته است. (Bhandari, 2009) مفاهیم، مباحث، پارادایم ها، رهیافت ها، الگوها و مدل هایی که در زمینه توسعه روستایی وجود دارد، زمانی مفید است که بتوان از آن ها در طراحی و اجرای برنامه های تو سعه روستایی بهره گرفت. از این رو، برنامه های روستایی ابزاری برای پیاده سازی مباحث کلی روستایی محسوب می شوند. این مسئله یکی از جنبه های توسعه روستایی است که نقش پایداری در آن برجسته می شود. به این معنی که برنامه های توسعه روستایی همواره تمرکز خود را بر اجرای یک برنامه در یک مدت زمان مشخص قرار می دهند، در صورتی که بعد مهم برنامه ها، ادامه داشتن پس از حمایت توسط مجری برنامه است. بسیاری از مردم روستایی در دنیا به کشاورزی مشغول هستند و زندگی آن ها به این شغل وابسته است (Wiggins, 2016) پایداری از مباحثی است که در زمینه برنامه های توسعه روستایی نیز مدنظر قرار گرفته است. پایداری در توسعه روستایی فرآیندی چندبعدی است که طی آن نظام روستایی از ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی تحت تأثیر قرار می گیرد.

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

امروزه، در همه جوامع، ایجاد، تقویت و توسعه کارآفرینی کم و بیش مورد تأکید است و دیدگاه ها و روش های مختلفی برای ارتقای آن ارائه شده است که برحسب شرایط هر جامعه می توان از آن ها بهره گرفت. از طرفی هرچند کارآفرینی می تواند آثار مثبت متعددی در جوامع داشته باشد، ولی خود نیز به عنوان یک پدیده اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی وابسته، متأثر از زمینه ها، عوامل و مهارت های مختلفی است. واقع ظهور کارآفرینی در یک جامعه وابسته به زمینه ها و عواملی است که در شکل گیری آن تأثیر ویژه دارند.

کارآفرینی روستایی نقش بسیار مهمی در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای درحال توسعه ایفا می کند. (Phillipson et al., 2011) اما کارآفرینی اغلب با ناپایداری همراه است. با توجه به این مسئله که ظرفیت و پتانسیل در کارآفرینی ایجاد فرصت های جدیدی است که در آن اهداف زیست محیطی و اجتماعی، سودآوری و در نتیجه کسب و کار پایدار در نظر گرفته شود لذا به منظور کاهش آثار ناپایداری کارآفرینی به خصوص کارآفرینی کشاورزی به دنبال نوآوری هایی هستند که محصولات و خدمات پایداری را تولید کنند در این راستا به منظور حفاظت از محیط زیست، کارآفرینی پایدار را مطرح کردند (Gholamhosein Abollahzadeh & Sharifzadeh, 2014) گرو سن و دارسون اهمیت پایداری کارآفرینی روستایی را به فعالیت های زراعی نسبت می دهند و معتقدند که اگر حرکت فعالیت های زراعی به سمت کارآفرینی پایدار نباشد، به دنبال رشد جمعیت، افزایش مصرف و ضرورت افزایش تولید محصولات کشاورزی برای سایر انرژی ها، به منابع فشار زیادی وارد خواهد آمد. لذا پایداری در کارآفرینی روستایی از حیث شناسایی منابع، فرصت ها و مشکلات موجود در محیط روستایی محقق خواهد شد (Muruganatham & Natarajan, 2015)

امروزه مناطق روستایی کشورهای درحال توسعه، به ویژه در کشور ما از چالش های متعددی از قبیل فقر، بیکاری پنهان، تخریب محیط زیست، توأم نابرابری در توزیع فرصت ها و منابع میان نواحی شهری و روستایی رنج می برند، که بیانگر عدم موفقیت راهبردهای گذشته توسعه روستایی برای ارائه راه حل موفقیت آمیزی برای برطرف ساختن آن ها است. لذا توسعه کارآفرینی پایدار نیل به توسعه پایدار روستایی راهبرد مناسبی به نظر می رسد. ابعاد کارآفرینی پایدار در یک منطقه جغرافیای خاص یعنی نواحی روستاهای ساحلی جزیره قشم که همانند بسیاری از مناطق روستایی کشور علی رغم وجود پتانسیل های طبیعی، اقتصادی متعدد، با چالش های فراوانی که در بالا به برخی از آن اشاره شد، مورد واکاوی قرار می گیرد (Rezvani & Najarzadeh, 2009).

روستاهای ساحلی جزیره قشم همانند سایر نقاط روستایی کشور به دلیل نبود برنامه ریزی جامع و نداشتن دید سیستمی به روستاها باعث شده این روستاها علیرغم داشتن پتانسیل های متعدد طبیعی، اقتصادی و گردشگری در زمینه های مذهبی، تاریخی و طبیعی به وضعیت نامناسبی دچار شده و با مشکلات عدیده ای از جمله فقر، بیکاری گسترده در بین جوانان، کمبود آب، مهاجرت، زیرساخت های

داشته است. چنین مسائلی می‌تواند به تغییرات اجتماعی نامطلوب منجر شود (Wiggins, 2016) انحصار انبارداری در هند و همچنین بسته‌بندی و فروش محصولات روستایی در چین به‌وسیله کارآفرینان باعث شده است تا حدود ۴۰ درصد از ارزش محصولات روستایی، خارج از محیط روستا به آن اضافه شود (Reardon & Timmer, 2014) چنین انبارهایی در حال حاضر حدود ۷۳ درصد از سیب‌زمینی در هند را مدیریت می‌کنند فعالیت‌های کارآفرینانه در روستاهای آسیا، دستمزدهای روستایی را افزایش داده است. برای مثال، در چین، دستمزد روستایی بین سال‌های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۷ به شکل خارق‌العاده‌ای ۹۲ درصد افزایش یافت. در ویتنام، دستمزد روستایی بیش از سه برابر در سال‌های ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۸ افزایش یافت. در بنگلادش، متوسط دستمزد روستایی به اندازه ۴۵ درصد بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ افزایش یافت. در هند، این افزایش به میزان ۳۰ درصد بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۲ بود (Wiggins, 2016) این افزایش دستمزدها علیرغم اثرگذاری مثبت بر کاهش فقر روستایی، پیامدهایی را نیز به دنبال داشته است. از جمله این پیامدها افزایش هزینه تولید بود که در پی آن، قیمت غذا نیز افزایش یافت. به‌عنوان مثال، هزینه‌های تولید غلات و حبوبات در چین بین ۵۰ تا ۷۰ درصد در سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ افزایش یافت. از طرف دیگر، افزایش هزینه نیروی کار به رشد فرآیند مکانیزه شدن منجر شد؛ به‌ویژه برای آن دسته از وظایفی که به‌صورت ماشینی ارزان‌تر انجام می‌شدند و این مسئله در نهایت بیکاری روستاییان را در پی داشت (Wiggins, 2016).

با دقت در پیامدهای توسعه کارآفرینی روستایی می‌توان به این نکته رسید که این پیامدها قابل دسته‌بندی به جنبه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی هستند برخی پیامدها از جمله افزایش هزینه‌ها، مصالحه ارزش افزوده و سوء استفاده واسطه‌ها در قالب پیامدهای اقتصادی قابل دسته‌بندی هستند. بیکاری، بهره‌کشی، مصالحه منابع فرهنگی و ایجاد مانع برای تحصیل کودکان روستایی در دسته اجتماعی قرار گرفته و مصالحه منابع اراضی و منابع طبیعی نیز در گروه پیامدهای زیست‌محیطی دسته‌بندی می‌شوند. از آنجاکه این سه دسته اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی از ابعاد مفهوم پایداری محسوب می‌شوند، می‌توان گفت که توسعه کارآفرینی روستایی بدون ملاحظه و با نگاه صرفاً اقتصادی، پایداری توسعه روستایی را به خطر می‌اندازد. از طرف دیگر، مفاهیم و شواهد نشانگر این مسئله هستند که در توسعه کارآفرینی روستایی صرفاً یک بعد (عمدتاً اقتصادی) در نظر گرفته می‌شود توسعه این فعالیت‌ها حدوداً مشخصی ندارد و

درواقع توسعه کارآفرینی نیازمند شناسایی ساختارهای مناسب و راهکارهای مؤثری است که بتواند شرایط لازم برای تحقق کارآفرینی در سطح کل‌آحاد جامعه را فراهم آورد. (shamsodini & mosavi, 2016)

کارآفرینی روستایی

به‌طور کلی نواحی روستایی با میزان بالایی از فقر مواجه‌اند. سطح پایین فعالیت‌های اقتصادی، زیرساخت‌ها و دسترسی به خدمات ضروری و همچنین درآمد مردم نسبت به بسیاری از مناطق شهری پایین‌تر است (Tsvegemed, Shabier, Schlecht, Jordan, & Wiehle, 2018). فعالیت‌های کارآفرینانه روستایی صرفاً معطوف به کشاورزی نیست بلکه بسیاری از فعالیت‌های صنعتی را نیز در برمی‌گیرد (Korsgaard, Müller, & Tanvig, 2015) دانشمندان استدلال می‌کنند که نوجوانان و جوانان مستعدترند و می‌توانند مقدمات کارآفرینی را کسب کنند خطرپذیری آنان در پذیرش مشاغل جدید نیز بیشتر است (Hulsink & Koek, 2014) جوانان همچنین ممکن است نگرش منحصر به فردی از خود نشان دهند و نقاط قوت انگیزشی، مانند پاسخگویی بالاتر به اطلاعات و فناوری‌های جدید در مقایسه با هم‌تایان قدیمی خود نشان دهند (Minola, Criaco, & Cassia, 2014) برنامه‌های کارآفرینی که باعث توسعه روستایی می‌شوند معمولاً وابسته به سیاست‌های دولت هستند (Haris Md & Ahmad, 2012) دیویس و همکاران به سهم فعالیت‌های کارآفرینانه در افزایش ۱۵ درصدی درآمد خانوارهای روستایی آفریقا اشاره می‌کنند. به گفته آنان، ۴۴ درصد از خانوارهای روستایی در آفریقا به این فعالیت‌ها مشغول هستند. فعالیت‌های کارآفرینانه در نواحی روستایی کشورهای توسعه‌یافته‌تر تأثیر بیشتری داشته است. به‌عنوان مثال، این فعالیت‌ها به میزان ۵۰ درصد، درآمد روستاییان مکزیکی را افزایش داده است و به افزایش ۵۱ درصد درآمد برای روستاییان پرو، ۳۹ درصد برای برزیل، ۴۱ درصد برای شیلی، ۵۰ درصد برای کلمبیا و ۴۶ درصد برای روستاییان چین کمک کرده است (Davis, 2003) (Nagler & Naudé, 2017)

پیامدهای کارآفرینی روستایی

ریردون و همکاران (Reardon & Timmer, 2014) در بررسی برخی مطالعات تجربی به این نتیجه می‌رسند که رشد فعالیت‌های کارآفرینانه غیر زراعی در برخی مناطق روستایی آفریقا منجر به افزایش شکاف بین فقرا و ثروتمندان شده است. همچنین، این فعالیت‌ها توزیع ناعادلانه زمین و سایر منابع روستایی را به دنبال

است (Mölders, 2014) بنابراین، اگر قرار است کارآفرینی اثر مثبتی بر توسعه روستایی داشته باشد، باید در قالب فعالیت‌های پایدار اجرا شود. به عبارت دیگر، این کارآفرینی روستایی پایدار است که به توسعه روستایی پایدار منجر خواهد شد.

در نتیجه، نیازهای فعلی بدون در نظر گرفتن منابع لازم برای رفع نیازهای آتی برطرف می‌شوند؛ این دقیقاً همان مسئله‌ای است که منجر به ناپایداری توسعه روستایی می‌شود، زیرا زمانی که از پایداری صحبت می‌شود، توسعه متعادل و هماهنگ ابعاد آن مدنظر

جدول ۱. دسته‌بندی پیامدهای توسعه ناپایدار روستایی

پیامدهای اقتصادی	پیامدهای اجتماعی	پیامدهای زیست‌محیطی
شکست در رقابت با اجتماعات بزرگ‌تر	آسیب فرهنگ بومی	مصلحه اراضی طبیعی
افزایش هزینه تولید	بیکاری روستاییان	برداشت بی‌رویه منابع آب
مصلحه ارزش‌افزوده محصولات	ممانعت از تحصیل کودکان	آلودگی هوای روستایی
مصلحه منابع فیزیکی	بهره‌کشی از اعضای خانوار روستایی	فرسایش خاک

(Wiggins, 2016)

کارآفرینی پایدار

مفهوم پایداری بیشتر بر توانایی توسعه سبک‌های زندگی و سطح مصرف برای محافظت از آسیب‌های منابع تأکید دارد. بنابراین، این مفهوم به دنبال رهیافتی است که طی آن از منابع محافظت شود و برداشت از آن‌ها به گونه‌ای صورت گیرد که نیازهای نسل حاضر، بدون مورد مصالحه قرار گرفتن نیازهای نسل آتی مرتفع گردد (Mölders, 2014) کارآفرینی پایدار با در نظر داشتن حل یک مشکل اجتماعی و محیطی اقدام به فعالیتی اقتصادی و تجاری می‌کند. کارآفرینی پایدار اخیراً به عنوان یک راه‌فرایگر برای کارآفرینی اجتماعی، زیست‌محیطی و جنبه‌های اقتصادی و به عبارت دیگر، توسعه پایدار ابداع شده است (Schaltegger & Wagner, 2011) به نظر می‌رسد که کارآفرینی پایدار ترکیبی از دو حالت کارآفرینی فوق‌الست، شروع این فعالیت‌ها و فرآیندهایی که منجر به شناسایی، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌های کسب‌وکار سودآور شده است به توسعه پایدار کمک می‌کند. باین حال تیلی و یانگ (۱۹۹۳) مدلی از کارآفرینی پایدار ارائه کرده‌اند که ابعاد اصلی و فرعی آن را نمایش می‌دهد، همچنین این نوع کارآفرینی را از دیگر انواع آن متمایز کرده است به طوری که می‌توان وجوه اشتراک و اختلاف آن‌ها را مشاهده نمود.

کارآفرینی پایدار روستایی

کارآفرینی پایدار مفهومی است که توسعه پایدار را به کارآفرینی پیوند زده و با مفاهیمی مانند کارآفرینی محیط‌زیست، کارآفرینی سبز، و کارآفرینی اجتماعی ترکیب شده است (Gibbs, 2009) و به کشف، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌های اقتصادی در بازاری که با شکست مواجه شده و از پایداری کمی برخوردار است می‌پردازد.

همچنین کارآفرینی پایدار، کشف و بهره‌برداری از فرصت‌های اقتصادی از طریق عدم تعادل در بازار و آغاز تحول در پایداری زیست‌محیطی و اجتماعی تعریف می‌شود. به این اساس می‌توان گفت موضوع اصلی کارآفرینی پایدار شامل این مسئله است که کارآفرینان چگونه در حفظ عوامل اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی می‌توانند فعالیت داشته باشند که به موجب آن فعالیت‌های کارآفرینی نوآورانه و خلاق، ریسک‌پذیر و سودآور باشد (Rahmani, Murid Sadat, & shahed, 2018) کارآفرینی پایدار در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های خلاقانه برای کسب منافع اقتصادی، عدالت در جامعه، کیفیت محیط‌زیست و حفظ فرهنگ است. کارآفرینان برای حل مشکلات به دنبال نوآوری‌هایی هستند که محصولات و خدمات پایداری را تولید کنند (Gholamhosein Abollahzadeh & Sharifzadeh, 2014)، تا بتوانند به سمت توسعه پایدار حرکت کنند چراکه حرکت به سمت توسعه پایدار نیازمند نوآوری پایدار است (Schaltegger & Wagner, 2011) و کارآفرینان با ایجاد نوآوری و ارتباط آن با اهداف زیست‌محیطی، اثرات مثبت اجتماعی و اقتصادی کارآفرینی پایدار را شکل می‌دهند (Yadolahi Farsi, Zali, & Bagheri, 2011) به بیانی دیگر؛ کارآفرینی پایدار روستایی، راهکاری جدید در نظریه‌های توسعه برای توانمندسازی و ظرفیت‌سازی در مناطق روستایی در جهت کاهش شکاف شهر-روستا، ایجاد برابری اقتصادی، اجتماعی، محیطی و نهادی و ابزاری مهم در رسیدن به توسعه پایدار و به عنوان یک راهبردی نوین در توسعه مناطق روستایی کشورهای در حال توسعه مانند ایران به شمار آورد (sajasi & ali, 2019)؛ گهداری، حامد، و علی، ۲۰۱۹). پایداری محثی جدید در زمینه کارآفرینی روستایی محسوب می‌شود و مطالعه چندی،

مهم و شکاف‌های قابل توجه در ادبیات کارآفرینی و توسعه روستایی است. عمده مطالعات کارآفرینی روستایی، کشورهای توسعه‌یافته را هدف خود قرار داده‌اند

به‌ویژه به لحاظ مفهوم سازی در این زمینه وجود ندارد. ضمن اینکه مطالعات تجربی نیز در این رابطه بسیار محدود می‌باشند. کارآفرینی روستایی پایدار مفهوم پیچیده با ابعاد بسیار متنوعی است. از این رو، مفهوم سازی و شاخص سازی کارآفرینی روستایی پایدار از مباحث

جدول ۲. پیشینه تحقیقات انجام شده

محققان	سال	عنوان پژوهش	نتایج
عسگری، شمس‌الدینی و همکاران	۱۳۹۶	ارائه مدل آینده‌نگر کارآفرینی مبتنی بر بومگردی در روستاهای هدف گردشگری (مطالعه موردی: روستاهای هدف شهرستان خورویابانک)	عوامل "آژانس داران و تورگردانان" با شدت نه، "خطرپذیری و سرمایه" با شدت شش، "بوم گردان" با شدت شش، "مشارکت" با شدت چهار و "محصولات و خدمات" با شدت دو، جز متغیرهای ورودی بوده و به‌عنوان پیشرانهای کلیدی در کارآفرینی مبتنی بر بوم گردی در روستاهای هدف گردشگری شهرستان خورویابانک دارای بیشترین شدت خالص اثرگذاری مستقیم هستند.
حبیبی کوشکوهی و همکاران	۱۳۹۷	تبیین نقش گردشگری در کارآفرینی نواحی روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان املش و رودسر)	اهمیت گردشگری در روند افزایش اشتغال و رشد کارآفرینی است و افزایش توان گردشگری روستایی باعث رونق کسب‌وکار و افزایش فرصت‌های کارآفرینی و رشد اشتغال در مناطق روستایی می‌گردد.
دادور خانی و سادات موسوی	۱۳۹۹	تحلیل عوامل مؤثر بر فرایند تصمیم‌گیری در پذیرش کارآفرینی در بین زنان روستایی (مطالعه موردی: دهستان سولقان)	از نظر مردان عوامل اجتماعی خانوادگی و شخصیتی در وهله اول بیشترین تأثیر را بر فرایند تصمیم‌گیری زنان و همچنین سرعت انتخاب آنان دارند و در درجه بعدی عوامل اقتصادی نقش تعیین‌کننده‌ای در این فرایند و پذیرش نوآوری توسط آنان دارا است. و از نظر زنان به ترتیب عوامل اقتصادی، اجتماعی خانوادگی و شخصیتی، بر فرایند تصمیم‌گیری آن‌ها نسبت به پذیرش کارآفرینی، مؤثرند.
آکینبامی ^۱	۲۰۱۷	سنجش پایداری فعالیت‌های کارآفرینانه روستایی نیجریه از بعد اجتماعی	فقدان زیرساخت‌های فرهنگی بزرگ‌ترین مانع برای فعالیت کارآفرینی زنان روستایی است. بر اساس مؤلفه‌های نظری مختلفی که کارآفرینی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی به آن‌ها می‌پردازد می‌توان به کاربرد این ابعاد در کارآفرینی روستایی پرداخت
استیون دلرا و همکاران ^۲	۲۰۱۹	کارآفرینی روستایی و مهاجرت	نتایج نشان می‌دهد جوانان روستایی تمایل بیشتری به کارآفرینی دارند و بایستی جلوی مهاجرت جوانان را گرفت و آن‌ها را در فعالیتهای کارآفرینانه جذب نمود.
ماریا روزاریو ^۳	۲۰۲۰	کاوش زمینه‌های کارآفرینی در جوامع روستایی	پشتیبانی از مشاغل محلی، ایجاد زیرساخت‌های اولیه تولید، حمایت از نیروهای جوان روستایی، مشارکت در طرح‌های تجاری سازی محصولات جامعه روستایی، سهولت ارتباط با مشتریان را از عوامل زمینه‌ای توسعه کارآفرینی در جوامع روستایی می‌دانند.
ریچارد لانگا و ماتیس فینکا ^۴	۲۰۲۰	کارآفرینی اجتماعی روستایی: نقش سرمایه اجتماعی در سطوح مختلف نهادی	به معرفی الگوی کارآفرینی اجتماعی سازگار با جامعه روستایی می‌پردازد که نقش حمایت‌های دولتی و برنامه‌ریزی مالی برای فعالیت کارآفرینان از طریق شرکت‌های فعال را امری ضروری می‌داند

Source : (Akinbami, 2017; asgari, shamsodini, & kardovani, 2018; Deller, Kures, & Conroy, 2019; fazileh & Mousavi, 2020; Galvão, Mascarenhas, Marques, Braga, & Ferreira, 2020; Hassan, Rahmatullah, & Taqi, 2018; imani, manesh, & arami, 2016; Lang & Fink, 2019; maria Rosario , Surin, Sarah, & Irene, 2020; Méndez-Picazo, Galindo-Martín, & Castano-Martínez; Rahmat, 2017)

1 - Akibami

2 - Steven Deller et al

3 - Maria Rosario

4 - Richard Langa & Matthias Finka

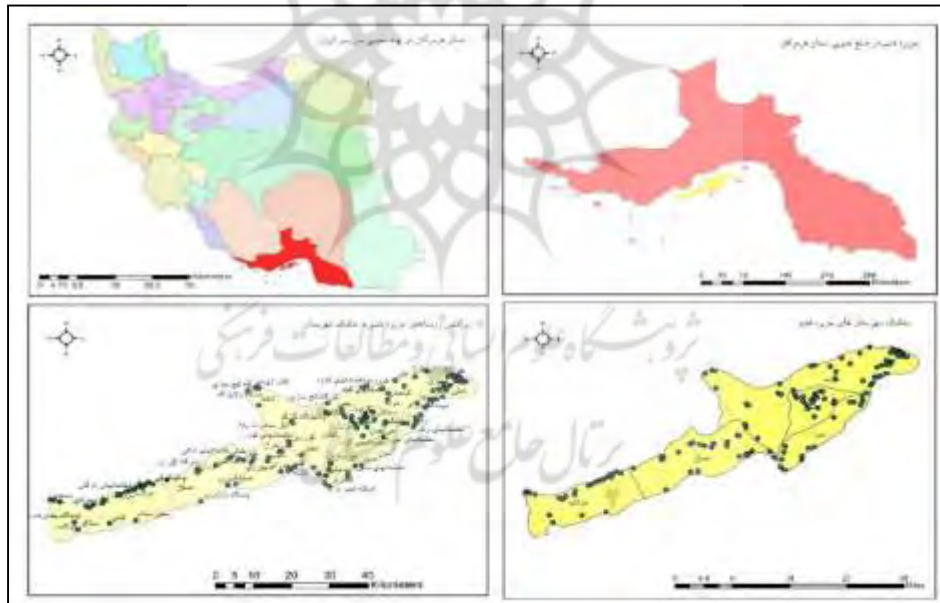
مواد و روش تحقیق

این تحقیق از دیدگاه طبقه‌بندی بر مبنای هدف، از نوع تحقیقات کاربردی و از دیدگاه روش از نوع توصیفی-تحلیلی است. ابزار اصلی این تحقیق پرسشنامه شامل ۴۲ سؤال بوده که پرسش‌های آن به روش باز و بسته و در برخی موارد با استفاده از طیف لیکرت تهیه شده بود. جهت اطمینان از روایی پرسشنامه، پس از تهیه پرسشنامه مقدماتی، پرسشنامه در اختیار تعدادی از کارشناسان توسعه روستایی استان هرمزگان قرار گرفت و پس از اصلاحات لازم برای سنجش اعتبار آن طی یک تحقیق آزمایشی پایایی آن بررسی شد و ضریب آلفای کرونباخ برای ابزار تحقیق ۰/۸۹۳ به دست آمد که نشان از قابلیت پایایی پرسشنامه دارد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه ساکنان در تمامی روستاهای ساحلی قشم تشکیل می‌دهند. بر اساس آمار موجود تعداد این ساکنان ۳۹۶۴۱ نفر می‌باشد که با در نظرگیری و انتخاب ۱۷ روستا به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای اشاره شده است که تعداد حجم نمونه که به میزان ۳۲۲ نفر با استفاده از فرمول کوکران برآورد گردیده است. تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه با استفاده از دو نرم‌افزار Spss20 و Amos صورت گرفت. ابتدا از آزمون‌های ANOVA، آزمون t برای گروه‌های مستقل،

همبستگی پیرسان، و رگرسیون با استفاده از نرم‌افزار Spss20 استفاده شد. سپس جهت برازش مدل اندازه‌گیری متغیرهای نهفته پژوهش از تحلیل عاملی تأییدی، و برای آزمون روابط بین متغیرهای نهفته در قالب مدل مفهومی پژوهش از تحلیل مدل ساختاری در قالب تحلیل مسیر تحلیل از نرم‌افزار Amos استفاده گردید.

محدوده مورد مطالعه

قشم پرجمعیت‌ترین جزیره در خلیج فارس است و جمعیت آن طبق آخرین سرشماری در سال ۲۰۱۱، تقریباً ۱۱۱۰۰۰ نفر است. میزان رشد سالانه جمعیت جزیره قشم ۲۶۲٪ در طی سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۱ است. این میزان رشد حدوداً دو برابر بیشتر از میانگین ۱۰/۲۹ درصدی ملی است. برخلاف دیگر نقاط ایران، جمعیت روستایی قشم که ۵۷٪ است، بیشتر از جمعیت شهری آن است که ۴۳٪ است. جزیره قشم یکی از مهم‌ترین نواحی از نظر اقتصادی در ایران است. قشم به‌عنوان یکی از ۷ مناطق آزادی است که توسط دولت تعیین شده است. بنابراین، این گونه انتظار می‌رود که قشم با بهره‌گیری از موقعیت جغرافیایی خود به‌عنوان دروازه‌ای برای صادرات و سرمایه‌گذاری نقشی در اقتصاد داشته باشد. محدوده مطالعه این پژوهش نواحی روستاهای ساحلی جزیره قشم است.

شکل ۱. موقعیت و پراکندگی روستاهای جزیره قشم

عوامل اجتماعی در مجموع از ۲۰ گویه تشکیل شده است که گویه‌های توصیه‌های مأموران دولتی، میزان تحصیلات بهره‌برداران، میزان اعتماد مردم به سیاست‌ها و برنامه‌های دولت، فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی حاکم، مشارکت‌پذیری

بحث و یافته‌های تحقیق

رتبه‌بندی عوامل اجتماعی مؤثر بر الگوی بهینه کارآفرینی روستاهای ساحلی

اندازه جمعیت روستا، نگرش اعضای جوان خانواده نسبت به کاربری‌های جدید اراضی، کارآفرین بودن بهره‌برداران و میزان آگاهی و مهارت بهره‌برداران نسبت به کاربری‌های جدید اراضی پایین‌ترین اهمیت و اولویت را در بین گویه‌های عامل اجتماعی داشته‌اند.

افراد در کارهای گروهی و آگاهی و مهارت شغلی نسبت به نوع کاربری فعلی زمین بالاترین اولویت‌ها را در بین گویه‌های عوامل اجتماعی داشته‌اند (جدول ۲). گویه‌های آشنایی با نوآوری‌ها و نوپذیر بودن بهره‌برداران، میزان تجربه بهره‌برداران،

جدول ۲. اولویت‌بندی عوامل اجتماعی مؤثر بر کارآفرینی پایدار روستاهای ساحلی

رتبه	ضریب مسیر	انحراف معیار	میانگین	عوامل
۱	۰/۸۶	۰/۹۹۷	۲/۹۳	توصیه‌های مأموران دولتی
۲	۰/۸۵	۱/۰۲۰	۲/۹۸	میزان تحصیلات بهره‌برداران
۳	۰/۸۵	۱/۰۱۷	۲/۹۷	میزان اعتماد مردم به سیاست‌ها و برنامه‌های دولت
۴	۰/۸۴	۱/۰۲۹	۲/۹۷	فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی حاکم
۵	۰/۸۴	۱/۰۱۳	۳/۰۱	مشارکت‌پذیری افراد در کارهای گروهی
۶	۰/۸۰	۱/۰۰۹	۳/۰۲	آگاهی و مهارت شغلی نسبت به نوع کاربری فعلی زمین
۷	۰/۷۹	۰/۹۹۸	۲/۹۲	میزان اعتماد مردم به یکدیگر
۸	۰/۷۵	۱/۰۰۱	۲/۹۲	دیدگاه بهره‌برداران نسبت به فروش اراضی خود به افراد غیربومی
۹	۰/۷۵	۱/۰۳۹	۳/۰۶	میزان ریسک‌پذیری بهره‌برداران
۱۰	۰/۷۴	۱/۰۴۲	۲/۹۲	وجود سازمان‌های مردم‌نهاد در روستا و عضویت مردم در آنها
۱۱	۰/۷۲	۱/۰۷۰	۳/۰۲	آموزش‌های ترویجی و حرفه‌ای ارائه شده
۱۲	۰/۷۰	۰/۸۶۸	۲/۹۷	مهاجرت از روستا به شهر
۱۳	۰/۶۸	۰/۹۸۸	۳/۰۳	میزان ارتباطات برون اجتماعی (وجود وسایل ارتباطی، رفت‌وآمد به شهر و...)
۱۴	۰/۶۶	۰/۹۸۵	۲/۹۵	میزان اعتماد به نفس بهره‌برداران
۱۵	۰/۶۴	۱/۰۰۹	۲/۹۰	آشنایی با نوآوری‌ها و نوپذیر بودن بهره‌برداران
۱۶	۰/۶۴	۰/۹۷۱	۲/۵۰	میزان تجربه بهره‌برداران
۱۷	۰/۶۲	۱/۰۳۷	۲/۹۸	اندازه جمعیت روستا
۱۸	۰/۶۱	۱/۰۰۰	۲/۹۸	نگرش اعضای جوان خانواده نسبت به کاربری‌های جدید اراضی
۱۹	۰/۵۹	۰/۹۳۲	۲/۶۲	کارآفرین بودن بهره‌برداران
۲۰	۰/۵۸	۱/۰۱۱	۳/۰۱	میزان آگاهی و مهارت بهره‌برداران نسبت به کاربری‌های جدید اراضی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹ میانگین کل = ۲/۹۲ انحراف معیار = ۰/۲۹۶

رتبه‌بندی عوامل اقتصادی-سیاستی مؤثر بر الگوی

بهینه کارآفرینی روستاهای ساحلی

عوامل اقتصادی-سیاسی شامل ۱۹ گویه است که از بین این گویه‌ها، فراهم شدن زیرساخت‌ها توسط دولت (آب، برق، گاز، جاده، تلفن و...)، تنوع بخشی به منبع درآمد خانوار، دسترسی به فناوری‌های جدید، تأثیر کاربری‌های مختلف زمین در ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، رونق گردشگری و قیمت زمین بالاترین اهمیت را در بین گویه‌های عوامل اقتصادی کسب کرده‌اند. ارائه تسهیلات (وام) ارزان قیمت، تعداد نیروی کار در خانواده، میزان سودآوری، هزینه‌های تغییر کاربری زمین، مالکیت زمین و وضعیت بازاریابی و بازار رسانی محصولات تولیدی کمترین اهمیت را در بین گویه‌های اقتصادی-سیاسی داشته‌اند.

رتبه‌بندی عوامل زیست‌محیطی (طبیعی) مؤثر بر

الگوی بهینه کارآفرینی روستاهای ساحلی

دسته سوم عوامل تأثیرگذار بر کارآفرینی پایدار، عوامل زیست‌محیطی است که از ۸ گویه تشکیل شده است. گویه‌های میزان دسترسی به آب، نوع بافت خاک و کیفیت آب بیشترین اولویت را در بین گویه‌های عوامل زیست‌محیطی داشته‌اند. حفظ محیط زیست، پوشش گیاهی طبیعی منطقه و وجود رودخانه و مناطق تفرجگاهی کم‌اهمیت‌ترین گویه‌ها در بین گویه‌های عوامل زیست‌محیطی بوده‌اند (جدول ۳).

جدول ۳. اولویت‌بندی عوامل زیست‌محیطی مؤثر بر کارآفرینی پایدار روستاهای ساحلی

رتبه	ضریب مسیر	انحراف معیار	میانگین	عوامل
۱	۰/۸۹	۰/۳۳۹	۴/۸۹	میزان دسترسی به آب
۲	۰/۸۸	۱/۰۵۸	۲/۷۵	نوع بافت خاک
۳	۰/۸۳	۰/۸۹۶	۴/۲۱	کیفیت آب (شوری، تلخی و...)
۴	۰/۸۳	۰/۵۹۳	۴/۵۳	آب‌وهوای منطقه (بیابانی، گرم و...)
۵	۰/۸۳	۰/۸۹۰	۳/۵۷	وضعیت طبیعی زمین (شیب، پستی‌وبلندی، ارتفاع و...)
۶	۰/۷۹	۱/۱۲۶	۲/۱۳	حفظ محیط‌زیست (جلوگیری از آلودگی و تخریب محیط‌زیست)
۷	۰/۷۹	۰/۶۶۹	۴/۳۷	پوشش گیاهی طبیعی منطقه
۸	۰/۷۱	۰/۶۵۸	۴/۲۹	وجود رودخانه و مناطق تفرجگاهی

میانگین کل = ۳/۸۴ انحراف معیار = ۰/۴۲۲ منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

ارزیابی مدل ساختاری پژوهش

مسیر استفاده شد. مدل مسیر روابط بین متغیرهای نهفته پژوهش با نمایش باره‌ای عاملی استاندارد شده (شکل ۵) و خلاصه اطلاعات تحلیل مسیر اثر متغیرهای نهفته برون‌زا بر متغیرهای نهفته درون‌زا پژوهش (جدول ۴) در ادامه نمایش داده شده است.

پس از تأیید روایی (اعتبار)، پایایی (اعتماد) و برازش مدل اندازه‌گیری متغیرهای نهفته پژوهش توسط تحلیل عاملی تأییدی، به‌منظور آزمون روابط بین متغیرهای نهفته در قالب مدل مفهومی پژوهش از تحلیل مدل ساختاری در قالب تحلیل

جدول ۴. خلاصه اطلاعات مدل مسیر پژوه

متغیر درون‌زا	متغیرهای برون‌زا	ضریب مسیر استاندارد شده	خطای استاندارد	t	R2
کارآفرینی پایدار	عوامل اجتماعی	-۰/۱۴	۰/۱۴	-۰/۹۴	۰/۷۶
	عوامل اقتصادی	۰/۷۹**	۰/۱۴	۵/۱۹**	
	عوامل زیست‌محیطی	۰/۴۴**	۰/۰۲	۱۹/۱۴**	

** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

۰/۴۴ واحد تغییر می‌کند. بنابراین، معادله رگرسیون مدل مسیر به‌صورت زیر شکل می‌گیرد:

$$LU = 0.763 EF + 0.395 ENF$$
 علاوه بر این، نتایج ارائه شده در جدول ۴؛ نشان‌دهنده این است که مقدار ضریب تبیین (R2) کارآفرینی پایدار برابر با ۰/۷۶ است، به این معنی که ۷۶ درصد از تغییرات واریانس کارآفرینی پایدار توسط متغیرهای عوامل اقتصادی و زیست‌محیطی تبیین می‌شود. به‌این‌ترتیب از مباحث فوق می‌توان چنین نتیجه گرفت که:

- عوامل اجتماعی بر کارآفرینی پایدار کشاورزی تأثیر مثبت و معنی‌داری ندارد. بنابراین فرضیه پژوهش رد می‌شود.
- عوامل اقتصادی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر کارآفرینی پایدار کشاورزی دارد. بنابراین فرضیه پژوهش پذیرفته می‌شود.
- عوامل زیست‌محیطی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر کارآفرینی پایدار کشاورزی دارد. بنابراین فرضیه پژوهش نیز پذیرفته می‌شود.

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۴؛ مشاهده می‌شود که متغیر مکنون عوامل اجتماعی بر کارآفرینی پایدار تأثیر نمی‌گذارد ($\gamma = -0.14, t = -0.94$)؛ اما متغیر عوامل اقتصادی بر کارآفرینی پایدار تأثیر مثبت و معنی‌داری در سطح خطای یک درصد می‌گذارد ($\gamma = 0.79, t = 5.19$). به‌طوری‌که مشاهده می‌شود ضریب مسیر بین متغیر عوامل اقتصادی و کارآفرینی پایدار برابر با ۰/۷۹ است، به این معنی که با یک واحد تغییر در انحراف معیار متغیر عوامل اقتصادی، انحراف معیار متغیر کارآفرینی پایدار به‌اندازه ۰/۷۹ واحد تغییر می‌کند. همچنین، متغیر عوامل زیست‌محیطی بر کارآفرینی پایدار تأثیر مثبت و معنی‌داری در سطح خطای یک درصد می‌گذارد ($\gamma = 0.44, t = 19.14$). به‌طوری‌که مشاهده می‌شود ضریب مسیر بین متغیر عوامل زیست‌محیطی و کارآفرینی پایدار برابر با ۰/۴۴ است، به این معنی که با یک واحد تغییر در انحراف معیار متغیر عوامل زیست‌محیطی، انحراف معیار متغیر کارآفرینی پایدار به‌اندازه

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات:

ساکنان روستاهای ساحلی قشم از بین سرمایه‌های مختلف، از سرمایه فیزیکی بیشتری و بالاتری برخوردار بوده‌اند و پایین‌ترین میانگین را نیز در سرمایه مالی داشته‌اند. به‌طور کلی میانگین کارآفرینی پایدار ساکنان روستاهای ساحلی قشم که حاصل جمع پنج سرمایه اصلی ماست نشان می‌دهد که ساکنان روستاهای ساحلی قشم از کارآفرینی پایدار متوسط و رو به بالایی برخوردارند. محاسبه میزان سرمایه انسانی نشان داد که میانگین این سرمایه در بین ساکنان ساحلی قشم ۵۱/۷ درصد است. این نوع از سرمایه‌ها شامل نیروی کارگری، دانش و مهارت افراد، سلامت است سرمایه انسانی یا وابسته به دارایی‌ها و توانمندی‌های نیروی انسانی و جنبه‌های منحصر به فرد افراد است یا به روندهای آن تأکید می‌کند که دانش و مهارت را دو عنصر کلیدی می‌داند. سرمایه انسانی را ترکیبی از عواملی مانند آموزش، تجربه، تحصیلات، هوش، انرژی، عادات کاری، ابتکار عمل فرد که ارزش و تولید نهایی را تحت تأثیر قرار می‌دهند، می‌دانند. بنابراین با توجه به میانگین متوسط این سرمایه در جامعه مورد نظر می‌توان گفت که ساکنان روستاهای ساحلی قشم دارایی‌ها و توانمندی‌های و همچنین جنبه‌های منحصر به فرد را در خود دارند.

محاسبه میزان سرمایه طبیعی نشان داد که میانگین این سرمایه در بین ساکنان ساحلی قشم ۵۴/۳۰ درصد است. این نوع از سرمایه‌ها مواردی مانند منابع آب، خاک، دسترسی به زمین، حیات وحش، جنگل‌ها و پوشش گیاهی را در بر می‌گیرند. میانگین این سرمایه در جامعه مورد مطالعه نشان می‌دهد که میزان دسترسی به زمین، کیفیت آب و خاک، جنگل‌ها و پوشش گیاهی در بین ساکنان ساحلی قشم کمی بیشتر از مقدار متوسط آن است. محاسبه میزان سرمایه فیزیکی نشان داد که میانگین این سرمایه در بین ساکنان ساحلی قشم ۷۳/۱۷ درصد است. این گروه از سرمایه‌ها مواردی همچون مسکن، زیرساخت‌ها (جاده، شبکه‌های آبیاری، برق)، تجهیزات و کالاهای تولیدی مانند ماشین‌آلات و وسایل نقلیه را شامل می‌شود. این نتایج با مطالعات (ایمانی، ۱۳۹۵ و عسگری، ۱۳۹۶، حبیبی همکاران ۱۳۹۷) همخوانی دارد از آنجایی که میانگین این سرمایه در بین ساکنان روستاهای ساحلی قشم از دیگر سرمایه‌ها بالاتر است لذا می‌توان گفت که دسترسی این ساکنان به سرمایه‌های فیزیکی مانند مسکن، زیرساخت‌ها، تجهیزات و کالاهای تولیدی مانند ماشین‌آلات و وسایل نقلیه خوب است. محاسبه میزان سرمایه مالی نشان داد که میانگین این سرمایه در بین ساکنان ساحلی قشم ۴۲/۴۷ درصد است. سرمایه‌های مالی دربرگیرنده پس‌اندازها و وجوه نقد، اشیاء باارزش، اعتبارات و بیمه‌های اعتباری و

دسترسی به درآمد مستمر است با توجه به پایین بودن میانگین این سرمایه در جامعه مورد مطالعه می‌توان اذعان داشت که میزان پس‌اندازها و وجوه نقد، اعتبارات و بیمه‌های اعتباری و درآمد مناسب در بین ساکنان کم بوده و این ساکنان از لحاظ این نوع سرمایه وضعیت مناسبی ندارند.

محاسبه میزان سرمایه اجتماعی نشان داد که میانگین این سرمایه در بین ساکنان ساحلی قشم ۵۵/۹۱ درصد است. این سرمایه‌ها شامل مجموعه‌ای از هنجارها، باورهای اجتماعی و شبکه‌هایی است که مردم از طریق آن‌ها می‌توانند مشکلات کارآفرینی خود را حل نمایند. این عنصر واسطه‌ای بین شبکه‌های خویشاوندی و عضویت گروهی است. سرمایه اجتماعی مثل هر نوع دیگر سرمایه (فیزیکی، مالی و انسانی) قابل تولید بوده و همانند آن‌ها می‌تواند مستهلک شود. "سرمایه اجتماعی" امروزه نقش مهم-تری را در میان سایر سرمایه‌ها مانند، سرمایه فیزیکی و انسانی در جوامع ایفا می‌کند. این سرمایه، انسجام بخش روابط میان انسان‌ها با سازمان‌ها و شبکه‌های ارتباط جمعی و گروهی است. در نبود آن، سایر سرمایه‌ها اثربخشی خود را از دست داده و پیمودن راه‌های توسعه و تکامل فرهنگی و اقتصادی، ناهموار و دشوار خواهد بود. سرمایه اجتماعی نیز مانند سایر سرمایه‌ها مولد است و امکان دستیابی به اهداف مشخص را فراهم می‌کند که بدون آن‌ها قابل دسترسی نخواهند بود. این نتایج در راستای مطالعات آکینامی، ۲۰۱۷ و ماریا روزاریو، ۲۰۲۰ و ریچارد لانگا و ماتئاس فینکا، ۲۰۲۰ است.

این سرمایه بستر مناسبی برای بهره‌برداری سرمایه‌های انسانی، فیزیکی، و راهی برای موفقیت یک جامعه محسوب می‌شود. با توجه به میانگین این سرمایه در جامعه مورد مطالعه که کمی بیش از مقدار متوسط است می‌توان گفت که اعتماد اجتماعی، هنجارهای معاملاتی متقابل و شبکه‌های اجتماعی که هماهنگی و همکاری را بین افراد یک جامعه برای دستیابی به سود متقابل تسهیل می‌کنند در حد متوسط است.

سنجش پایداری کارآفرینی که از مجموع سرمایه‌های انسانی، طبیعی، فیزیکی، مالی و اجتماعی شکل می‌گیرد، نشان داد که میانگین آن در بین ساکنان ساحلی قشم ۲۶۹/۸۱ درصد است. جوامع روستایی برای کارآفرینی خود باید از انواع متنوعی از منابع مشتمل بر دسته‌ای از دارایی‌ها همانند آنچه تحت عنوان مفاهیم سرمایه‌های انسانی، فرهنگی، اجتماعی، تولیدی و طبیعی در چارچوب کارآفرینی پایدار مطرح است، بهره‌گیرند. با توجه به طیف کارآفرینی پایدار ساکنان، اکثریت ساکنان ساحلی قشم از لحاظ کارآفرینی پایدار در دسته (۳۰-۲۰۱) قرار می‌گیرند که این دسته متوسط دسته‌ها بوده و نشان می‌دهد که بیشتر ساکنان

1- Maria Rosario

همین‌طور عوامل زیست‌محیطی به‌درستی‌گزینه‌شده‌اند و روایی و پایایی آن‌ها نیز مورد تأیید است. این نتایج یافته‌های ریچارد لانگا و ماتیس فینکا، ۲۰۲۰ و اندرسون و همکاران، ۲۰۲۰، پیکازو و همکاران، ۲۰۲۰ را رد می‌کند.

بر اساس نتایج؛ مشاهده می‌شود که متغیر مکنون عوامل اجتماعی بر کارآفرینی پایدار تأثیر نمی‌گذارد. اما متغیر عوامل اقتصادی بر کارآفرینی پایدار تأثیر مثبت و معنی‌داری در سطح خطای یک درصد می‌گذارد. همچنین متغیر عوامل زیست‌محیطی بر کارآفرینی پایدار تأثیر مثبت و معنی‌داری در سطح خطای یک درصد می‌گذارد. بر اساس نتایج ۷۶ درصد از تغییرات واریانس کارآفرینی پایدار توسط متغیرهای عوامل اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی تبیین می‌شود.

ساحلی‌قشم از کارآفرینی‌پایداری در حد متوسط برخوردار هستند لذا دسترسی به مجموع سرمایه‌های انسانی، طبیعی، فیزیکی، مالی و اجتماعی در حد قابل قبولی است. با توجه به شاخص‌های برازندگی مشاهده می‌شود که داده‌ها از لحاظ آماری با ساختار عاملی و زیربنای نظری متغیر مکنون سرمایه انسانی سازگاری دارند. بنابراین، مدل اندازه‌گیری متغیر سرمایه انسانی پژوهش برازش مناسبی دارند و این بیانگر همسو بودن نشانگرها با سازه‌های نظری پژوهش است. لذا می‌توان اظهار کرد که تمامی نشانگرهای مورد استفاده برای سنجش متغیر مکنون سرمایه انسانی، به‌درستی‌گزینه‌شده‌اند و روایی و پایایی آن‌ها نیز مورد تأیید است. بر اساس نتایج این امر در مورد سایر سرمایه‌ها (طبیعی، مالی، فیزیکی و اجتماعی) نیز صدق می‌کند. شاخص‌های برازندگی نشان می‌دهند که تمامی نشانگرهای مورد استفاده برای سنجش متغیرهای مکنون عوامل اجتماعی، عوامل اقتصادی و

References

1. Akinbami, C. A. (2017). Assessing the implications of book-keeping and payment culture on sustainable female entrepreneurship development in Osun state, Nigeria. *Ife Social Sciences Review*, 24(2), 71-95.
2. Ameri Siahoui, H., Rostam Gorani, I., & Biranvandzadeh, M. (2011). Investigating the spatial limitation of residential lands in Qeshm and future plans for its provision. *Spatial planning (geography)*, 1(1), 61-80.
3. asgari, r., shamsodini, a., & kardovani. (2018). Presenting a prospective model of entrepreneurship based on ecotourism in tourism target villages Case study: Khorobiabank tourist villages *Journal of Regional Planning*, 8(31), 91-102.
4. Azizpour, F., Garagozlou, H., & Isalou, S. (2016). Ecological Footprint Analysis of the Tourism in Rural Areas (Case study: Veshnaveh Village-Qom County). *Journal of Research and Rural Planning*, 5(2), 15-27.
5. Bhandari, H. (2009). Sustainability of rural development projects. The eighth in a of discussion papers produced by the Asia and the Pacific Division, IFAD.
6. Davis, J. R. (2003). The rural-non-farm economy, livelihoods and their diversification: Issues and options. *Livelihoods and their Diversification: Issues and Options* (July 2003).
7. Deller, S., Kures, M., & Conroy, T. (2019). Rural entrepreneurship and migration. *Journal of Rural Studies*, 66, 30-42.
8. fazileh, d., & Mousavi, S. S. (2020). Analysis of Factors Affecting the Decision-Making Process in Entrepreneurship Acceptance among Rural Women (Case Study: Sulghan District). *Human Settlement Planning Studies (Geographical Landscape)*, 15(1), 151-170.
9. Galvão, A. R., Mascarenhas, C., Marques, C. S., Braga, V., & Ferreira, M. (2020). Mentoring entrepreneurship in a rural territory—A qualitative exploration of an entrepreneurship program for rural areas. *Journal of Rural Studies*, 78, 314-324.
10. Gholamhosein Abollahzadeh, & Sharifzadeh, m. (2014). Integrating sustainability into entrepreneurship process; explaining concept, necessity and requirement of
11. sustainability driven entrepreneurship and enterprise. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture. Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 3, 39-63.
12. Gibbs, D. (2009). Sustainability entrepreneurs, ecopreneurs and the development of a sustainable economy. *Greener Management International*(55).
13. Haris Md, N., & Ahmad Kaseri, R. (2012). Preliminary Study Of Rural Entrepreneurship Development Program In Malaysia. *Journal of global entrepreneurship*.
14. Hassan, H. K., Rahmatullah, S. b., & Taqi, R. M. (2018). Explaining the role of

tourism in entrepreneurship in rural areas (Case study: Amlash and Rudsar villages). *Human Settlement Planning Studies (Geographical Landscape)*.

15. Hulsink, W., & Koek, D. (2014). The young, the fast and the furious: a study about the triggers and impediments of youth entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 18(2-3), 182-209.

16. imani, manesh, n., & arami. (2016). Evaluating the effectiveness of indicators and favorable contexts of rural entrepreneurship in the optimal development of rural entrepreneurship (Case study: Ardabil villages). *Human Settlement Planning Studies (Geographical Landscape)*, 13(4), 1043-1055.

17. Korsgaard, S., Müller, S., & Tanvig, H. W. (2015). Rural entrepreneurship or entrepreneurship in the rural-between place and space. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*.

18. Lang, R., & Fink, M. (2019). Rural social entrepreneurship: The role of social capital within and across institutional levels. *Journal of Rural Studies*, 70, 155-168.

19. maria Rosario, d. G., Surin, K., Sarah, T., & Irene, P. (2020). Rural communities as a context for entrepreneurship: Exploring perceptions of youth and business owners. *Journal of Rural Studies*.

20. Méndez-Picazo, M.-T., Galindo-Martín, M.-A., & Castano-Martínez, M.-S. *Journal of Innovation & Knowledge*.

21. Minola, T., Criaco, G., & Cassia, L. (2014). Are youth really different? New beliefs for old practices in entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management* 2, 18(2-3), 233-259.

22. Mölders, T. (2014). Multifunctional agricultural policies: pathways towards sustainable rural development? *International Journal of Sociology of Agriculture & Food*, 21(1).

23. Muruganatham, N., & Natarajan, G. (2015). Barriers of entrepreneur in rural area. *International Journal of Applied Research*, 1(7), 621-624.

24. Nagler, P., & Naudé, W. (2017). Non-farm entrepreneurship in rural sub-Saharan Africa: New empirical evidence. *Food policy*, 67, 175-191.

25. Pato, M. L., & Teixeira, A. A. (2016). Twenty years of rural entrepreneurship: A

bibliometric survey. *Sociologia Ruralis*, 56(1), 3-28.

26. Phillipson, J., Shucksmith, M., Turner, R., Garrod, G., Lowe, P., Harvey, D., . . . Gkartzios, M. (2011). Rural economies: incubators and catalysts for sustainable growth.

27. Rahmani, B., Murid Sadat, P., & shahed, S. H. (2018). The potential of tourism in the development of sustainable entrepreneurship in rural areas (Case study: Central part of Hamadan city). *Urban management*, 17(50 #r00595), -.

28. Rahmat, A. (2017). Entrepreneurial Management Coastal Muslim In The Village Bongo Gorontalo. *Ikonomika*, 2(1), 85-92.

29. Reardon, T., & Timmer, C. P. (2014). Five inter-linked transformations in the Asian agrifood economy: Food security implications. *Global Food Security*, 3(2), 108-117.

30. Rezvani, M. R., & Najarzadeh, M. (2009). Investigation and analysis of rural entrepreneurship lands in the process of rural development: Case study: South Baraan rural district (Isfahan city). *Journal of Entrepreneurship Development*, 1(2), 161-182.

31. sajasi gheydari, h., hamid, s., & ali, v. t. (2019). Assessing the social responsibility of agricultural entrepreneurship companies in rural areas (Case study: Kashmar, Bardaskan and Khalilabad counties). *Rural Research*, 10(2 #g00871), -.

32. Schaltegger, S., & Wagner, M. (2011). Sustainable entrepreneurship and sustainability innovation: categories and interactions. *Business strategy and the environment*, 20(4), 222-237.